

KISPIPI ÉS KISRÉCE KALANDJAI
feldolgozó segédanyag a Ciróka Bábszínház előadásához
4 éven felüli óvodásoknak és kisiskolásoknak

Vlagyimir Szutyev és Mihail Pljackovszkij meséi alapján írta:

Kuthy Ágnes

Dramaturg:

Pallai Mara

Báb-és díszlettervező:

Bartal Kiss Rita

Zeneszerző:

Kuzsella Ákos

Rendező:

Kuthy Ágnes

Szereplők:

Bednarek Magdalena

Dupák Fanni

Kedves Csaba

A segédanyagot összeállította: Végvári Viktória

Bevezető

Képzeld el egy napot, amikor minden kisállat egyszerre kotkodál, brekeg, hápog, toporog, vitatkozik, segít – és persze elázik! Kispipi, Kiséce, Nyuszi, Brekus, Hangyácska és a többiek mókás kalandokon, félreértéseken és kisebb-nagyobb vitákon keresztül tanulják meg, milyen fontos a barátság, az odafigyelés és az, hogy nem baj, ha különbözünk – sőt, így még érdekesebb az együttlét. A történet végére az is kiderül: a világ sokkal jobb hely akkor, amikor mindannyian elférünk egy nagy közös gombakalap alatt.

Szutyev és Pljackovszkij állatmeséi klasszikusnak számítanak, saját gyerekkorunkból ismerhetjük ezeket a történeteket, a mesekönyvek számos kiadást mértek. A rövid, alapvető emberi értékeket közvetítő „vidám mesék” a bábszínpadon egységes mesevilágként jelennek meg, ugyanakkor Kuthy Ágnes író-rendező gondolatai rámutatnak a két szerző történeteinek különbségeire is: *„Szutyev meséi a gyermeki tapasztalat külső világát jelenítik meg: egyszerű helyzetekből kiinduló, humorral és vizualitással gazdagított történetek, amelyek az együttműködés, a lelemény és a különbségek elfogadásának értékére tanítanak. Pljackovszkij ezzel szemben a belső élményeket állítja középpontba: az árnyék elvesztése vagy a kíváncsi tavirózsa története a magány, a hiány és a kommunikáció hiányának metaforái. Míg Szutyev meséi a közösségi élményt erősítik derűs, etűdszerű formában, addig Pljackovszkij történetei líraibb, pszichológiai mélységeket tárnak fel. E kettősség révén a két szerző együtt ad teljes képet a gyermeki világ kettős tapasztalatáról: a külső kalandokról és a belső érzelmi utakról.*

Segédanyagunkban ezúttal arra mutatunk lehetőségeket, hogyan dolgozzuk fel az előadás történeteit komplex foglalkozás keretében. Arra biztatjuk a szülőket és pedagógusokat, hogy merüljenek el a gyerekekkel a két meseíró történeteiben (külön érdekesség, hogy Szutyev nemcsak saját meséit illusztrálta, de az ő képei díszítik Pljackovszkij könyveit is). Olvassuk el közösen a meséket, és beszélgessünk róluk!

Kispipi, Kiséce és barátaik izgó-mozgó, élénk karakterek, érzéseiket gyakran a mozdulataikon, gesztusaikon keresztül érthetjük meg: a mesefoglalkozások játéksort kínálnak, melynek segítségével a gyerekek koncentrációja, mozgáskészsége és képzelete fejleszthető a drámajátékon keresztül.

A segédanyag 4 éven felüli óvodásoknak készült, de bátran alkalmazható kisiskolás korosztály számára is.

Az előadásban feldolgozott mesék az alábbi kötetekben találhatók:

Vlagyimir Szutyev: Vidám mesék, fordította Gergely Erzsébet, Nikodémusz Elli, Szamek Gyula, Világhy József és Zsombor János, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1968

Mihail Pljackovszkij: A sün, akit meg lehetett simogatni, fordította Réz András, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1983

Jó játékot kívánunk!

A mesefoglalkozásokat érdemes mindig ugyanazzal a bemelegítő játékkal kezdeni, és ugyanúgy zárni. Ha csak egyetlen mesével foglalkozunk, akkor is ajánljuk a bemelegítő és záró játékot.

Bemelegítés – Mozgás a körben

Alakítsunk kört egymás kezét fogva. Figyeljünk oda, hogy ne essünk el, ne húzzuk a másik karját és ne fussunk!

- Először menjünk kis lépésekkel befelé, befelé, befelé. Nézd meg, milyen kicsi a körünk!
- Menjünk nagy lépésekkel hátra, hátra, hátra. Nézd meg, milyen nagy a körünk!
- Menjünk kis lépésekkel befelé, befelé, befelé. Köszönjünk egymásnak: Szia!
- Menjünk nagy lépésekkel hátra, hátra, hátra. Engedjük el egymás kezét.
- Legyünk olyan nagyok, amilyen nagyok csak tudunk. Nyújtsd ki a lábad! Nyújtsd fel a karod! Nézd meg, milyen nagy vagy! Akkora vagy, mint egy óriás!
- Legyünk olyan kicsik, amilyen kicsik csak tudunk. Nézd meg, milyen apró vagy! Alig látlak!
- Legyünk olyan laposak, amilyen laposak csak tudunk. Lapuljunk a földre, vagy a falhoz. Milyen lapos tudsz lenni?
- Legyünk kerekék. Nagy kerek karok. Nagy kerek hát. Úgy nézel ki, mint egy nagy kerek labda!
- Legyünk olyan szélesek, amilyen szélesek csak tudunk. Nyújtsd ki a kezéd oldalra. Állj terpeszben!

Kezdődhet a játék!

Zárás – A gomba alatt

A játékhoz egy játszóejtőernyőre lesz szükségünk (ha nincs ilyenünk, megfelelő méretűre vágott vastagabb festőfóliával helyettesíthetjük).

Álljunk egy nagy körbe! Fogjuk meg a játszóernyő széleit. Próbáljuk együtt fellendíteni, majd leengedni az anyagot – a számolás segíthet. Ha ez már jól megy, lendítsük egyre magasabbra, majd engedjük el! Ha ügyesek vagyunk, az anyag felrepül, és mindannyian beszaladhatunk alá! Ugye milyen jó elférünk?

KISPIPI ÉS KISRÉCE

Bemelegítés – Mozgás a körben

Kövess engem!

Álljunk a csoporttal szembe, és kérjük meg a gyerekeket, hogy álljanak velünk szembe úgy, hogy jól lássanak, és elég helyük legyen a mozgáshoz.

- Szeretném megnézni, hogy tudjátok-e ugyanazt csinálni, amit én! Készen álltok?
- (Tapsolunk egyet) Remek! (Tapsolunk kettőt) Nagyon jó! (Megfogjuk a két vállunkat. A térdünket. A bokánkat. Fél lábra állunk. Felnyújtjuk a jobb kezünket. Ugrálunk. stb.) Előbb megmutatjuk, mit szeretnénk, és megvárjuk, hogy mindenkinek sikerüljön. Ha ez már jól megy, továbblépünk.

Tükör-játék

- Most mindannyian tükörré változtok! Amikor megmozdulok, ti is megmozdultok, és megpróbáljátok velem együtt azt csinálni, amit én! Mintha igazi tükör előtt állnék! Kész vagytok? Próbáljuk meg! (Emeljük fel lassan a jobb karunkat, majd le. Majd a bal karunkat, végül mindkettőt.)
- Nagyon jó! Most próbáljunk ki nehezebb dolgokat is! (Fedezzünk fel különféle mozdulatokat, testrészeket, akár grimaszokat. Fontos, hogy lassan és egyenletesen mozogjunk, a tempót a csoporthoz igazítva.)
- A koncentrációt segítheti, ha lassú, nyugodt, instrumentális zenét használunk a játékhoz.

Páros tükrök

- Osszuk a gyerekeket párokba. Válasszuk ki, ki lesz a tükör, és ki a tükörkép. A tükör vezeti a mozdulatot, a tükörkép követi. Egy-két perc után cserélünk. Nagyobbakkal kipróbálhatjuk, hogy megfigyeljük egy pár munkáját, és megpróbáljuk kitalálni, ki a tükör, és ki a tükörkép.
- A játék után beszéljük meg, mi volt a könnyű feladat, mozgás, és mi volt a nehéz vagy éppen lehetetlen (pl. ha háttal fordulunk egymásnak.)

Meseolvasás – Szutyetjejev: Kispipi és Kistréce

- Tudjátok, milyen állat másik neve a pipi és a réce? Mi a különbség köztük?
- Szerintetek miért utánozta Kispipi Kistrécét?
- Hallottátok már, hogy valakit így szidnak le: Ha Pist kútba ugrik, te is ugrasz utána? Meg tudjátok magyarázni, ez mit jelent?
- Vannak olyan helyzetek, amikor nagyon fontos, hogy utánozzunk valakit. Tudtok ilyet mondani?

Zárás – A gomba alatt

HOGYAN VESZÍTETTE EL KISRÉCE AZ ÁRNYÉKÁT?

Bemelegítés – Mozgás a körben

Meseolvasás - Pljackovszkij: Hogyan veszítette el Hápisápi az árnyékát?

- Ti szoktatok unatkozni? Mit csinál, aki unatkozik? Te hogy nézel ki, amikor unatkozol?
- Szerintetek unatkozni jó dolog vagy rossz? Mi a jó benne? És mi a rossz?
- Elolvasom nektek Kistréce Árnyékdalát, amiből kiderül, miért gondolja Kistréce, hogy jobb neki az árnyékával sétálni, mint másokkal barátkozni. Igaza van? Olvassuk el a szöveget versszakonként - milyen egy jó barát Kistréce szerint? És szerintetek?

KISRÉCE ÁRNYÉKDALA

Az árnyékom nem beszél,
nem vesz el és nem cserél.
Nem piszkálja a kajámat,
nem tapos le homokvárat.

Nem csúfol, ha totyogok,
nem szól rám, ha kotyogok.
Ha lefekszem, fekszik ő is,
hupsz, elesem, esik ő is!

**Hű, de szép nap, oly csodás!
Van árnyékom, mi kell más?!**
**Ketten összetartozunk,
Mással nem barátkozunk!**

Nem büdös és nem morog,
nem dobál rám kavicsot.
Nem turkál a levesemben,
nem nevet ki a szünetben.

Nem harap, ha csipkedem,
nem mondja, hogy „nincs kedvem!”
Ha lépegetek, jön velem,
De mindig marad mögöttem!

**Hű, de szép nap, oly csodás!
Van árnyékom, mi kell más?!**
**Ketten összetartozunk,
Mással nem barátkozunk!**

Nem kér semmit, mégis van,
velem marad hangtalan.
Sosem tolakszik sehová,
sosem hápog, csendben csodál.

Mindig tudja, ki vagyok,
akkor is, ha nem szólok.
Nem kérdez, csak velem halad,
együtt járunk minden utat.

**Hű, de szép nap, oly csodás!
Van árnyékom, mi kell más?!**
**Ketten összetartozunk,
Mással nem barátkozunk!**

Napsütéses időben menjünk ki az udvarra, és játszunk az árnyékunkkal!

Árnyék-fogócska

- Keresd meg az árnyékodat! Mekkora hozzád képest? Ellenőrizd, tényleg követ-e mindenhová! Próbálj tőle megszabadulni! Sikerül?
- Fogócskázunk együtt! A fogónak akkor sikerül elkapnia a menekülőt, ha beleugrik az árnyékába.

Fura árnyékok

- Kísérletezz az árnyékkal! Hogyan tudsz úgy mozogni, hogy az árnyékod már ne is hasonlítson egy emberre?
- Ha felveszed a kapucnidat, és ugrasz egy nagyot, az árnyékodat békává is változtathatod!

Árnyék-barátok

- Ha meg szeretnéd őrizni az árnyékodat, kérd meg egy társadat, hogy rajzolja körül krétával! A kréta-körvonalakba arcot is rajzolhatsz, vagy kedves szerint kiegészítheted!
- De még jobb, ha a barátok összeállnak, és közös árnyék-rajzot készítenek! Milyen fura lényeket tudtok a testetek közös árnyékából formálni?

Állatkert árnyakból

- Ha rossz az idő, de van erős fényű zseblámpánk vagy asztali lámpánk, kedvenc állatfiguráinkat árnykép formájában is lerajzolhatjuk. Vajon Kiséce szeretne magáról ilyen képet?

Zárás – A gomba alatt

OKOSKA-BOTOCSKA

Bemelegítés – Mozgás a körben

Újságpapír-varázslat

Üljünk körbe. Vegyünk elő egy újságlapot:

- Ki tudja megmondani, mi ez? Így van, ez egy újság. Ezt az újságot ma mindenféle különböző dologgá fogjuk átváltoztatni! De ehhez először bemelegítjük az újságot is, ahogy mi is bemelegítettünk az előbb!

Osszunk ki mindenkinek egy újságlapot:

- Tudod-e úgy megmozdítani az újságodat, hogy nagyon magasra menjen?
- Tudod-e úgy megmozdítani az újságodat, hogy nagyon alacsonyra menjen?
- Tudod-e úgy mozgatni az újságodat, hogy nagyon merevnek és erősnek tűnjön?
- Hogyan tudod elérni, hogy az újságod lötyögősnek, lazának tűnjön?
- Tudod-e nagyon lapossá tenni? Remek! Azt hiszem, az újságunk készen áll még néhány trükkre!
- Most nézzük meg, át tudod-e varázsolni az újságlapodat a következőkké:
 - kalap
 - ágy
 - cipő
 - táska
 - köpeny
 - labda

Nagyon ügyesek vagytok! Ideje, hogy egy nehezebb tárggyal is megpróbálkozzunk! Előtte rakjuk el az újságlapokat!

Okoska-botocska

Helyezzünk egy megfelelő botot vagy pálcát a kör közepébe. (Lehet egy hosszú kartonhenger vagy egy gyerek méretű seprűnyél is).

- Fel fogom venni ezt a botot, és el fogom varázsolni – nektek kell kitalálni, mivé varázsoltam! Készen álltok? (Használjuk a botot hajkeféként. Ha a gyerekek kitalálták, még mutassunk be egyszerű, a mindennapi életből vett példákat.)
- Most ti jöttök! Kinek van ötlete, mi minden lehet ez a bot, ha éppen nem bot? Mutasd meg! Ki tudjuk találni? (Fogadjuk el, ha a gyerekek esetleg már bemutatott dolgot ismételnék! Mindenkit tapsoljunk meg, amikor befejezi a bemutatást. Ha szükséges, „súghatunk” ötleteket is a vállalkozóknak, vagy az is lehet, hogy ketten jönnek közösen játszani.)
- Ötletek: fogkefe, sétabot, kanál, mikrofon, ceruza, kukoricacső, fagyi, sodrófa, teniszütő, távcső stb.

Meseolvasás – Szutyjev: Okoska-botocska

- Emlékeztek rá, mi mindenre volt jó az okoska-botocska a mesében? És a bábszínházi előadásban?
- Ha kirándulni indultok, és egy tárgyat vihetek magatokkal, milyen tárgyat választanátok, ami annyira okos lehet, mint ez a botocska?
- Szerintetek ki volt a legokosabb ebben a mesében? Miért?

Zárás – A gomba alatt

Felhasznált irodalom:

Katherine Zachest: Drama Games for Young Children, Nick Hern Books, London, 2016

Képek forrása: Pinterest, Szutyjev-illusztrációk